

سنجش و ارزیابی میزان آگاهی شهروندان چابهار از حقوق و قوانین شهری

شه بخش رئیسی*^۱، مریم کریمیان بستانی^۲، صفورا آبخشت^۳، سیما فیروزی راد^۴، افسانه پوریان^۵

چکیده

بالا بردن میزان آگاهی عمومی ساکنان یک شهر نسبت به حقوق و قوانین شهری از جمله عوامل مهمی است که برای رسیدن به یک شهر پایدار و مطلوب باید به آن توجه کرد. آگاهی شهروندان موجب رسیدن ایشان به حقی است که جامعه برای آن‌ها در نظر می‌گیرد. قوانین و مقررات شهری را می‌توان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نقاط اتصال بین مدیریت شهری و شهروندان قلمداد نمود. به تعبیر بهتر بازیگران عناصر اصلی مدیریت شهری در پرتو قوانین و مقررات شهری ضمن تعریف نقش برای خود و سایر اعضا می‌توانند شهروندان را در اداری امور شرکت دهند. در این پژوهش هدف شناخت میزان آگاهی ساکنان شهر چابهار نسبت به حقوق و قوانین شهری است که با استناد به داده‌های پژوهشی به توصیف میزان این آگاهی در بین ساکنان شهر موردنظر پرداخته شد. روش پژوهش به صورت توصیفی-تحلیلی صورت گرفته است. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۲ نفر برآورد گردید. از تعداد ۳۸۲ پرسشنامه پخش شده تعداد ۸۲ پرسشنامه به علت مخدوش بودن اطلاعات کنار گذاشته شد و تحلیل بر روی ۳۰۰ پرسشنامه انجام شد. ابزار گردآوری داده‌های میدانی پرسشنامه محقق ساخته بود که در غالب ۲۱ گویه طراحی شده بود. پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ و محاسبه ضریب پایایی ترکیبی (CI) سنجیده شد همچنین با توجه به نتایج پژوهش میزان آگاهی از حقوق و قوانین شهری در بین شهروندان چابهار از حقوق و قوانین شهری در سطح پایین قرار دارد.

کلیدواژه‌ها: آگاهی عمومی، حقوق و قوانین شهری، شهروندان، شهر چابهار.

۱- بیان مسئله

در ادبیات برنامه‌ریزی امروز، شاخص‌های متعدد و گوناگونی برای تبیین میزان توسعه وجود دارد. شاخص‌های مزبور در ابتدای رواج مفهوم توسعه بیشتر جنبه اقتصادی داشتند اما با گذشت زمان به ترکیبی از عوامل مادی و غیر مادی تغییر یافته‌اند. از میان شاخص‌های سازنده، ساختار اصلی توسعه، دانش عمومی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار می‌باشد (ساستری، ۲۰۰۷) به طوری که در حال حاضر در جوامع

^۱ نویسنده مسئول: دانشجو دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. shahbakhshr@yahoo.com

^۲ استادیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. m.karimyan@iau.zah.ac.ir

^۳ دانشجو دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. sa.abkhesht@gmail.com

^۴ دانشجو دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. Sima.firouziiii@gmail.com

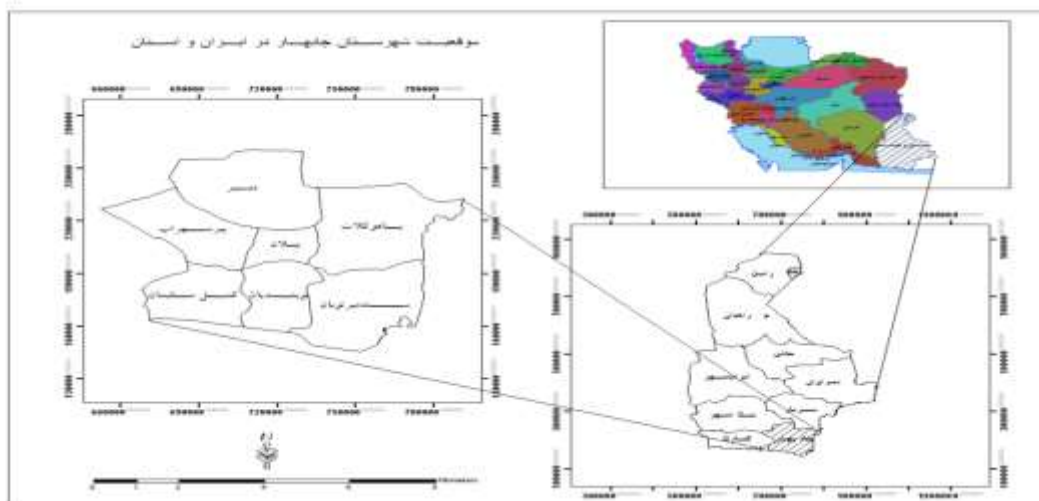
^۵ دانشجو دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. afsane.pouriyani@gmail.com

مختلف، بالا بردن سطح دانش و اطلاعات عمومی در تمام زمینه‌ها از جمله حقوق فردی و قوانین شهری، یکی از وظایف و عملکردهای مهم دولت در قبال جامعه می‌باشد. باید در نظر داشت آگاهی شهروندان به‌خودی‌خود و به‌واسطه تجمع آن‌ها در کنار یکدیگر ایجاد نمی‌شود. بلکه باید نهادهای شهری متکفل ایجاد آن باشند. از سوی دیگر تنها داشتن حق و تکلیف و آگاهی از آن‌ها کافی نیست بلکه این حقوق اگر مطالبه نشوند و به‌راستی به اجرا درنیایند، هیچ معنایی نخواهند داشت. مبرهن است که آگاهی، اولین و اساسی‌ترین گام در این راه می‌باشد اما کشورهای درحال توسعه (از جمله ایران) در این زمینه پیشرفت چندانی نداشته‌اند. نتایج تحقیقی که اخیراً در این مورد انجام شده نشان می‌دهد که اطلاعات عمومی آمریکاییان ساکن سانفرانسیسکو به‌طور نسبی تا ده برابر بالاتر از اطلاعات عمومی ساکنان، جاکارتا در اندونزی می‌باشد که البته با میزان تحصیلات ارتباط مستقیمی نشان می‌دهد (وبر، ۲۰۱۲). بدین ترتیب به‌راحتی می‌توان دریافت در چنین شرایطی سیاست‌ها، برنامه‌ها و ضوابط قانونی در خلأ آگاهی عمومی، به نتایج قابل توجهی نخواهد رسید و علاوه بر اختلال در مدیریت شهرها خود شهروندان را نیز با مشکلات عدیده‌ای روبرو خواهد کرد. به‌عبارت‌دیگر داشتن زندگی مناسب در کنار دیگران و بهره‌مندی از مزایای شهر بدون آگاهی از حقوق، وظایف و تکالیف مرتب با آن تحقق نمی‌یابد. مسئله اصلی پژوهش سنجش میزان آگاهی شهروندان چابهار از حقوق و قوانین شهری می‌باشد تا با شناخت میزان خلأ، امکان رفع کاستی‌ها در این زمینه فراهم گردد.

۲- منطقه مورد مطالعه

شهرستان چابهار در جنوب استان سیستان و بلوچستان و در منتهی الیه جنوب شرقی کشورمان در کنار آب‌های دریای عمان واقع شده و دارای مختصات جغرافیایی $37^{\circ} 60'$ طول شرقی و $17^{\circ} 25'$ عرض شمالی نصف‌النهار گرینویچ می‌باشد و حدود طبیعی منطقه چابهار در شمال سلسله جبال مکران و قصرقند و شمال غرب شهرستان نیکشهر و در جنوب دریای عمان می‌باشد. در شرق آن کشور پاکستان و در غرب آن شهرستان کنارک قرار دارد. وسعت این شهرستان و شهرستان کنارک باهم حدود ۳۳۰ کیلومترمربع و ارتفاع مرکز شهرستان از سطح دریا ۱۰ متر می‌باشد. این شهرستان حدود ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی با دریای عمان دارد. منطقه مورد مطالعه دارای ۳ بخش، ۲ شهر، ۷ دهستان می‌باشد. و فاصله آن از مرکز استان (زاهدان) ۶۹۶ کیلومتر و فاصله آن از پایتخت کشور (تهران) ۱۹۶۱ کیلومتر می‌باشد.

نقشه ۱ - محدوده مورد مطالعه

منبع: نگارندگان

۳- مبانی نظری

در هزاره سوم میلادی، رژیم‌های شهری از مدیریت و حکومت‌های شهری تا سازمان‌ها و مقامات شهری و شهرداری‌ها، در تلاش برای گسترده تر کردن کمی و کیفی نوعی از شهروندگرایی که به دولت محدود نبوده و بیشتر به سطوح محلی و شهری پایبند است، شهروندی شهری را پیش رو نهاده‌اند. شهروندی شهری بیشتر ناظر است به زمینه‌های شهری که فضا را برای شهروند شدن و شهروند ماندن تمام ساکنان شهرها فراهم می‌کند تا آن‌ها بتوانند در مشارکت با مقامات محلی برگزیده در زندگی شهری حضوری فعال داشته باشند. در این میان تمام مواهب و الزامات شهروندی دولت-ملت به شهروندان ساکن شهر تعمیم‌پذیر است (نجات حسینی ۱۳۹۳). به این معنا، اهمیت شهروندی شهری در این است که برخلاف شهروندی دولت-ملت، که کاملاً سیاسی بوده و فقط شامل افراد بومی همراه با تعلقات ملی است شهروندی شهری، شامل تمام افرادی است که فارغ از بومی بودن، بومی نبودن و اختلافات فرهنگی، قومی و مذهبی ... ساکن شهر هستند. آنان از حقوق و وظایف و امتیازات برابر در شهر برخوردارند؛ چراکه از دیدگاه سیاست شهری، تثبیت قانون مدارانه حقوق و وظایف متقابل شهروندان و مدیریت شهری که شامل حکومت‌های محلی، حکومت‌های شهری، دولت‌های شهری شوراهای شهری، مقام‌های اجرایی شهری و شهرداری‌ها می‌شود، از مقوله‌های اساسی مطالبات و تقاضاهای نامحدود شهروندان از نظام‌های شهری است (مان، ۱۹۹۰) به دیگر سخن در شهروندی شهری ترکیبی از نسبت میان حق به شهر و وظیفه در قبال شهر دیده می‌شود؛ "از این جهت نیز مسائلی حق شهروندی شهری نسبت به وظایف مقامات شهری که مشتمل بر شوراهای شهری و شهرداری‌ها است بر مبانی نظری خاصی استوار است. در بعضی نظریه‌ها این مسئله:

- در قالب نسبت زیست جهان شهری با حقوق، وظایف - مزایای شهروندی شهری در سطح فضاهای شهری جهانی (هولستون، ۱۹۹۹؛ ساسن، ۲۰۰۰؛ ایسین، ۲۰۰۰؛ لوفور، ۱۹۹۶) و

- بر اساس حق شهر زیستی و حق زیست شهری مطرح شده‌اند (لوفور، ۱۹۹۶)

- نظریات دیگر، مسأله حقوق و وظایف شهروندی شهری را در پیوند با چالش‌های مدیریتی شهری و موانع شکل‌گیری شهروندی شهری (از جمله مسأله مهاجران، غیربومیان، حاشیه‌ای‌ها، خرده‌فرهنگ‌ها، مسائل اجتماعی شهری و مانند آن) و همچنین اراده رژیم‌های شهری برای شهروندسازی شهری پیگیری کرده‌اند (کویملو، ۲۰۱۳؛ بران، ۲۰۱۳؛ بزمز، ۲۰۱۳؛ مریفیلد، ۲۰۱۱؛ فامتیم، ۲۰۱۰؛ رودریگز و همکاران، ۲۰۱۰؛ ممنی، ۲۰۱۰؛ کورسو، ۲۰۱۰؛ وینستین و رن، ۲۰۰۹؛ هورلیتز و ۲۰۱۰؛ پلیشتیوا، ۲۰۰۹، وارسانی، ۲۰۰۶) البته مهم‌ترین علت توجه به نظریه‌پردازی؛ درباره شهروندی شهری را باید ناشی از اهمیت دادن به الزامات اجرایی حق شهر زیستی، حقوق بشر و شهروندی در شهرها دانست که اغلب بر اقتضات دموکراسی، برابری و عدالت شهری مبتنی است. به‌طور کلی، مستندات تاریخی و مفهومی مربوط به شهروندی از یک‌سو و سیاست‌های شهری که مدیریت‌های شهری و شهرداری‌ها برای ارتباط میان علایق شهروندان و منافع شهر و مقتضیات مدیریت شهری اتخاذ کرده‌اند از سوی دیگر، مواد قابل توجهی برای نظریه‌پردازی در باب شهروندی شهری فراهم گردیده است.

۴- پیشینه پژوهش

صفائی پور و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله خود به بررسی و سنجش میزان آگاهی عمومی ساکنان به حقوق و قوانین شهری محله عامری شهر اهواز پرداختند که نتایج نشان می‌دهد میزان آگاهی از حقوق و قوانین شهری در بین ساکنان محله اندک بوده است. از سوی دیگر شاخص مذکور با جنسیت و فعالیت شغلی ساکنان ارتباط معناداری داشته و میزان تحصیلات و سن بر این شاخص تأثیرگذار نمی‌باشند.

محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله خود به بررسی سنجش میزان آگاهی‌های عمومی به حقوق شهروندی و قوانین شهری شهرهای ساری، بابل، آمل و قائم‌شهر پرداختند که یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند حقوق شهروندی در جامعه آماری مورد مطالعه بسیار اندک است. از سوی دیگر شاخص مذکور با جنسیت و تغییرات سنی شهروندان ارتباط معناداری داشته و میزان تحصیلات دانشگاهی بر این شاخص تأثیرگذار نمی‌باشد.

سجادی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی و سنجش میزان آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی و قوانین شهری باهدف دستیابی به زندگی شایسته شهر سنج پرداختند که یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که، میزان آگاهی جامعه آماری شهر سنج در زمینه حقوق شهروندی و قوانین شهری، در سطح متوسط به پایین قرار دارد و شاخص مذکور (آگاهی شهروندان) با جنسیت، شغل و تحصیلات، رابطه معناداری دارد (با توجه به تجزیه و تحلیل پرسش‌نامه).

علیدادی سلیمانی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی حقوق شهروندی و میزان آگاهی شهروندان از آن پرداختند که نتایج پژوهش نشان دادند که میزان آگاهی از حقوق شهروندی در شهروندان تهرانی، پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. همچنین بین میزان آگاهی شهروندان تهرانی از حقوق شهروندی بر اساس قومیت، تحصیلات، منطقه سکونت و رده سنی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد اما میزان آگاهی شهروندان مرد تهرانی از حقوق شهروندی، بیشتر از شهروندان زن تهرانی می‌باشد و میزان آگاهی شهروندان متأهل از مجرد نیز بیشتر است.

ویترمارک و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی هنجارهای شهروندی در اروپای شرقی پرداختند که بر اساس نتایج پژوهش عموماً در پژوهش‌های اجتماعی، شهروندان اروپای شرقی سطح پایین‌تری از درگیری سیاسی مدنی را نسبت به اروپای غربی و آمریکا نشان داده‌اند.

بزمز (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بررسی هنجارهای شهروندی؛ کاوشی در عوامل تعیین‌کننده هنجارها در سطوح سیستمی و فردی پرداختند که نتیجه گرفت که هنجارهای شهروندی به دلیل تأثیر جدی آن‌ها بر یکپارچگی اجتماعی و عملکرد دموکراسی باید به‌عنوان بایسته اجتماعی دموکراسی دیده شوند. وی به سراغ سه عوامل رفت که در اهمیت یافتن هنجارها برای افراد جامعه نقش داشتند: ۱- انسجام اجتماعی ۲- وظیفه مدنی ۳- درگیری مدنی

بولتر و همکاران (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان شهروندی سبز و انتقاد از بی‌عدالتی سبز بیان کرد که شهروندان باید از حق شهروندی سبز یعنی حق مشارکت در تصمیمات زیست‌محیطی، حق دسترسی آزاد به اطلاعات زیست‌محیطی کشور، حق آموزش عمومی شهروندان در حوزه زیست‌محیطی و حق دادخواهی زیست‌محیطی برخوردار باشند و بی‌عدالتی کاهش یابد.

۵- روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، از روش پیمایشی استفاده شده است. اطلاعات نظری به صورت اسنادی و کتابخانه‌ای و اطلاعات مربوط به محدوده مورد مطالعه با توزیع و تکمیل پرسشنامه با سؤالات بسته و مقیاس لیکرت گردآوری شد. جامعه آماری پژوهش را شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن در شهر چابهار تشکیل می‌دادند که بر اساس آخرین سرشماری انجام شده حجم جامعه آماری ۹۳۸۹۷ نفر برآورد شد است. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۲ نفر برآورد گردید. از تعداد ۳۸۲ پرسشنامه پخش شده تعداد ۸۲ پرسشنامه به علت مخدوش بودن اطلاعات کنار گذاشته شد و تحلیل بر روی ۳۰۰ پرسشنامه انجام شد. ابزار گردآوری داده‌های میدانی پرسشنامه محقق ساخته بود که در غالب ۲۱ گویه طراحی شده بود. پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ و محاسبه ضریب پایایی ترکیبی (CT) سنجیده شد، مقدار آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی برای هر متغیر، بین صفر و یک می‌باشد و چنانچه مقدار به دست آمده بالاتر از ۰/۷ باشد، پرسشنامه پایایی مناسبی دارد. نتایج حاصل از مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی پرسشنامه که در جدول (۱) نشان داده شده است تأیید کننده پایایی مناسب پرسشنامه مورد استفاده می‌باشد.

جدول (۱) تعداد گویه‌ها، پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد گویه‌ها	AVE	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ
قوانین شهری	8	876/0	987/0	776/0

806/0	709/0	608/0	13	حقوق شهروندی
-------	-------	-------	----	--------------

روایی پرسشنامه نیز در دو مرحله روایی صوری و ظاهری از طریق کسب نظر از اساتید و کارشناسان تأیید و روایی واگرا^۶ با محاسبه شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) تأیید شد. حداقل میزان قابل قبول برای میانگین واریانس استخراج شده ۰/۵ می باشد. مقادیر به دست آمده برای هر متغیر در جدول (۱) قابل مشاهده هستند. روایی واگرا طبق جدول (۲)، مقدار جذر میانگین واریانس استخراج شده تمام متغیرهای مرتبه اول از مقدار همبستگی میان آنها بیشتر است که این امر روایی واگرای مناسب پرسشنامه را نشان می دهد.

جدول (۲). ماتریس سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

متغیرها	قوانین شهری	حقوق شهروندی
قوانین شهری	935/0	
حقوق شهروندی	567/0	779/0

۵-۱- نتایج

در این قسمت نتایج به دست آمده در دو قسمت توصیفی و تحلیلی ارائه می شود. در بخش نخست یافته های توصیفی نمونه آماری پژوهش در جدول (۵) نمایش داده شده است.

همان گونه که در جدول (۳)، قابل ملاحظه است از تعداد ۳۰۰ نفر نمونه آماری پژوهش از نظر جنسیت ۲۴۵ نفر مرد و ۵۵ نفر زن، از نظر سن بیشترین تعداد نمونه آماری در گروه سنی ۳۱ الی ۳۵ سال، از نظر تحصیلات بیشترین تعداد دارای تحصیلات لیسانس، از نظر وضعیت تاهل بیشترین تعداد نمونه آماری پژوهش متأهل می باشند.

جدول (۳) ویژگی ها توصیفی نمونه آماری پژوهش

متغیر	نوع متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
جنس	مرد	245	6/81
	زن	55	3/18
سن	زیر ۲۵ سال	23	11
	۲۶ الی ۳۰ سال	67	3/22
	۳۱ الی ۳۵ سال	143	6/47
تحصیلات	۳۶ الی ۴۰ سال	67	3/22
	فوق دیپلم	80	6/26

⁶ Discriminant Validity

6/49	149	لیسانس	وضعیت تاهل
3/22	67	فوق لیسانس	
3/1	4	دکتری	
6/76	230	متاهل	
3/23	70	مجرد	

۶- بررسی وضعیت میزان آگاهی شهروندان از قوانین شهری

برای تحلیل وضعیت هرکدام از مؤلفه‌ها از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه در طراحی گویه‌ها از طیف ۵ گانه لیکرت شامل خیلی کم (با کد ۱)، کم (کد ۲)، متوسط (کد ۳)، زیاد (کد ۴) و خیلی زیاد (کد ۵) استفاده شده است؛ در این آزمون میانگین متغیرها با حد متوسط (۳) که میانگین نظری است مورد مقایسه قرار می‌گیرد.

طبق نتایج جدول ۴ میانگین مؤلفه اشغال پیاده‌روها حدود ۲/۷۷ است که در مقایسه با میانگین نظری (۳) پایین است و با توجه به اینکه سطح معناداری نیز کمتر از آلفای ۰/۰۱ می‌باشد می‌توان با سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد نتیجه به دست آمده در نمونه آماری را به کل جامعه آماری تعمیم داد. با عنایت به اینکه مقدار میانگین به دست آمده در ارتباط با مؤلفه اشغال پیاده‌روها کمتر از میانگین نظری پژوهش است از این رو میزان آگاهی مردم از این قانون در حد متوسط به پایین ارزیابی می‌شود.

مؤلفه حق کسبه و پیشه نیز میانگینی کمتر از حد وسط را نشان می‌دهد (۲/۴۳) و با توجه به سطح معناداری کمتر از آلفای ۰/۰۱ می‌توان این میانگین را به کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن میانگین پژوهش از میانگین نظری، میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی می‌شود.

مؤلفه نگهداری و تعمیر مکان‌های عمومی میانگینی کمتر از حد وسط را نشان می‌دهد (۲/۳۲) و با توجه به سطح معناداری کمتر از آلفای ۰/۰۱ می‌توان این میانگین را به کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن میانگین پژوهش از میانگین نظری، میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی می‌شود.

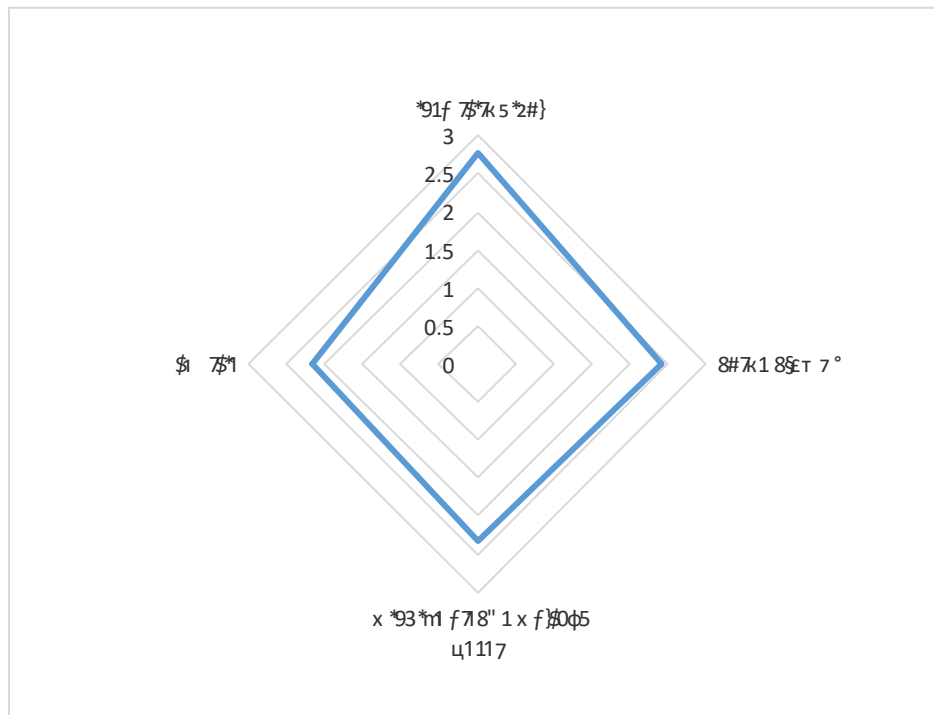
در ارتباط با آگاهی مردم از ماده صدمیانگینی کمتر از حد وسط را نشان می‌دهد (۲/۱۷) و با توجه به سطح معناداری کمتر از آلفای ۰/۰۱ می‌توان این میانگین را به کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن میانگین پژوهش از میانگین نظری، میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی می‌شود.

جدول (۴): وضعیت آگاهی شهروندان از قوانین شهری

شاخص	میانگین	اختلاف میانگین	سطح معناداری
اشغال پیاده‌روها	77/2	23/0-	00/0
حق کسبه و پیشه	43/2	57/0-	00/0
نگهداری و تعمیر مکان‌های عمومی	32/2	68/0-	001/0
ماده صد	17/2	83/0-	00/0
قوانین شهری	49/2	51/0-	04/0

در مجموع نیز متغیر قوانین شهری که حاصل ادغام ۳ شاخص فوق الذکر است حدود ۲/۴۹ است و با توجه به پایین بودن سطح خطای نوع اول (۰/۰۴) می توان اختلاف آن با عدد ۳ (حد وسط) را معنادار دانست بنابراین میزان آگاهی مردم چابهار از قوانین شهری کمتر از حد متوسط ارزیابی می شود.

شکل شماره ۱، نیز مقایسه بین شاخص های مختلف قوانین شهری را نشان می دهد. بر این اساس آگاهی مردم از قوانین مربوط به اشغال پیاده روها و حق کسبه و پیشه وضعیت بهتری نسبت به دیگر قوانین دارند. و آگاهی از قوانین مربوط به ماده ۱۰۰ شهرداری ها در پایین ترین سطح قرار می گیرد.

شکل ۱: مقایسه شاخص های مختلف قوانین شهری

بررسی وضعیت میزان آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی برای تحلیل وضعیت آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است.

طبق نتایج جدول ۵ میانگین مؤلفه مشارکت حدود ۲/۶۵ است که در مقایسه با میانگین نظری (۳) پایین است و با توجه به اینکه سطح معناداری نیز کمتر از آلفای ۰/۰۱ می باشد می توان با سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد نتیجه به دست آمده در نمونه آماری را به کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن مقدار میانگین به دست آمده میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین برآورد می گردد. میانگین مؤلفه خدمات و امکانات حدود ۲/۵۹ است که در مقایسه با میانگین نظری (۳) پایین است و با توجه به اینکه سطح معناداری نیز کمتر از آلفای ۰/۰۱ می باشد می توان با سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد نتیجه به دست آمده در نمونه آماری را به کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن مقدار میانگین به دست آمده میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین برآورد می گردد.

میانگین مؤلفه آموزش حدود ۲/۶۷ است که در مقایسه با میانگین نظری (۳) پایین است و با توجه به اینکه سطح معناداری نیز کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد می‌توان با سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد نتیجه به‌دست‌آمده در نمونه آماری را به‌کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن مقدار میانگین به‌دست‌آمده میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین برآورد می‌گردد.

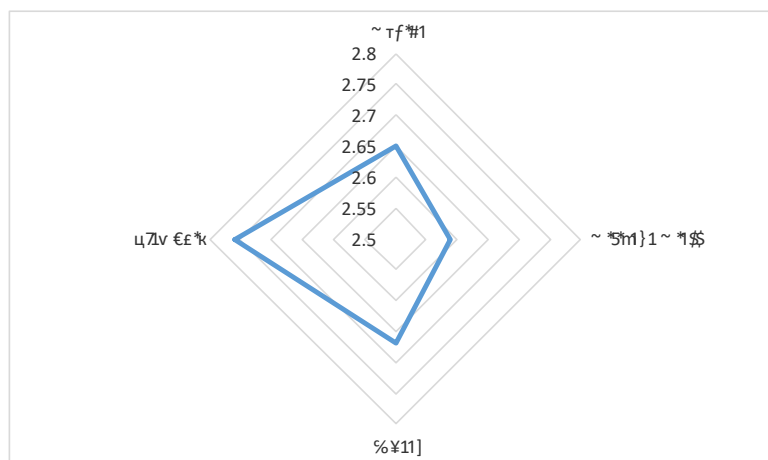
میانگین مؤلفه پاسخگویی حدود ۲/۷۶ است که در مقایسه با میانگین نظری (۳) پایین است و با توجه به اینکه سطح معناداری نیز کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد می‌توان با سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد نتیجه به‌دست‌آمده در نمونه آماری را به‌کل جامعه آماری تعمیم داد. از طرفی با توجه به پایین بودن مقدار میانگین به‌دست‌آمده میزان آگاهی شهروندان از این قانون پایین برآورد می‌گردد.

جدول ۵: وضعیت آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی

شاخص	میانگین	اختلاف میانگین	سطح معناداری
مشارکت	65/2	15/-0	01/0
خدمات و امکانات	59/2	47/0-	02/0
آموزش	67/2	16/0-	001/0
پاسخ‌گویی	76/2	34/0-	00/0
حقوق شهروندی	79/2	08/0-	003/0

در مجموع نیز متغیر حقوق شهروندی که حاصل ادغام ۴ شاخص فوق‌الذکر است حدود ۲/۷۹ است و با توجه به پایین بودن سطح خطای نوع اول (۰/۰۳) می‌توان اختلاف آن با عدد ۳ (حد وسط) را معنادار دانست بنابراین میزان آگاهی مردم چابهار از حقوق شهروندی کمتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود.

شکل شماره ۲، نیز مقایسه بین شاخص‌های مختلف حقوق شهروندی را نشان می‌دهد. بر این اساس آگاهی مردم از مؤلفه پاسخگویی وضعیت بهتری نسبت به دیگر قوانین دارند. و آگاهی از قوانین مربوط به خدمات و امکانات در پایین‌ترین سطح قرار می‌گیرد.

شکل ۲: مقایسه شاخص‌های مختلف حقوق شهروندی

بررسی تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از قوانین شهری به منظور بررسی تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از قوانین شهری از آزمون رگرسیون خطی ساده استفاده شد. جدول (۶).

جدول (۶). رگرسیون خطی ساده تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از قوانین شهری

متغیر ملاک	R	R ²	ضریب تعیین تعدیلی	خطای استاندارد پیش‌بینی شده	آماره f	سطح معنی‌داری
اطلاع‌رسانی	452/0	204/0	182/0	815/0	996/8	005/0

با عنایت به نتایج مندرج در جدول (۶) مقدار سطح معناداری به دست آمده کمتر از میزان سطح خطا $p < 0.05$ است لذا تأثیر بین متغیرها تأیید می‌شود از این رو می‌توان عنوان نمود اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از قوانین شهری تأثیر معناداری دارد. از طرفی با توجه به مقدار ضریب R به دست آمده که برابر با مثبت ۰/۴۵۲ می‌باشد و مثبت بودن آن در واقع نشان‌دهنده مثبت و هم‌جهت بودن تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از قوانین شهری است. همچنین با توجه به ضریب تعیین به دست آمده که برابر با ۰/۲۰۴ می‌باشد می‌توان عنوان نمود که ۲۰/۴ درصد از واریانس متغیر آگاهی از قوانین شهری به وسیله متغیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها قابل تبیین است. بررسی تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از حقوق شهروندی به منظور بررسی تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از حقوق شهروندی از آزمون رگرسیون خطی ساده استفاده شد.

جدول (۷) رگرسیون خطی ساده برای تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از حقوق شهروندی

متغیر ملاک	R	R ²	ضریب تعیین تعدیلی	خطای استاندارد پیش‌بینی شده	آماره f	سطح معنی‌داری
اطلاع‌رسانی	521/0	271/0	267/0	932/0	564/9	001/0

با عنایت به نتایج مندرج در جدول (۷) مقدار سطح معناداری به دست آمده کمتر از میزان سطح خطا $p < 0.05$ است لذا تأثیر بین متغیرها تأیید می‌شود از این رو می‌توان عنوان نمود اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر آگاهی از حقوق شهروندی تأثیر معناداری دارد. از طرفی با توجه به مقدار ضریب R به دست آمده که برابر با مثبت ۰/۵۲۱ می‌باشد و مثبت بودن آن در واقع نشان‌دهنده مثبت و هم‌جهت بودن تأثیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها بر حقوق شهروندی است. همچنین با توجه به ضریب تعیین به دست آمده که برابر با ۰/۲۶۷ می‌باشد می‌توان عنوان نمود که ۲۶/۷ درصد از واریانس متغیر آگاهی از حقوق شهروندی به وسیله متغیر اطلاع‌رسانی از رسانه‌ها قابل تبیین است.

۷- نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

پژوهش حاضر، باهدف بررسی میزان آگاهی شهروندان شهر چابهار از حقوق شهروندی، صورت گرفت. زیرا ارتقای آگاهی ساکنان از حقوق و قوانین شهری یعنی متناسب‌سازی منابع، امکانات و خدمات دولت‌ها در همه عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی که تحقق این امر خود فرایندی طولانی به شمار می‌رود. یافته‌های حاصل از پژوهش، حاکی از آن بودند که از دیدگاه شهروندان چابهار از قوانین (مشارکت، آموزش، پاسخگویی، خدمات و امکانات) در سطح پایین قرار دارد. نتایج این مقاله با نتایج پژوهش علی دادی سلیمانی و همکاران (۱۳۹۹) هم‌راستا است ولی با نتایج پژوهش بهرامی و همکاران (۱۳۹۸) مغایرت دارد. که با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد :

- شهرداری‌ها و سایر نهادهای خدمات اجتماعی، توجه بیشتری را به مسئله افزایش شناخت و آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی و تدارک آموزش‌ها و برنامه‌های ویژه در این خصوص به عمل‌آوردن تا سرمایه اجتماعی جامعه افزایش یابد و شهروندان مشارکت بیشتری در امور جامعه داشته باشند.
- رسانه‌های جمعی از ظرفیت‌های خود جهت آموزش حقوق شهروندی استفاده بیشتری کنند.
- انتشار و پخش بروشورهای
- آموزش حقوق شهروندی از طرف کلیه سازمان‌های ذی‌ربط
- برای تحقق شهروندی نیازمند یک حرکت دوسویه هستیم، یک حرکت از بالا به پایین که همان فرصت دهی و مشارکت‌جویی ساختارکنن جامعه است و دیگری، حرکت از پایین به بالا که همان مشارکت و فعالیت‌های اجتماعی می‌باشد از این‌رو برای تحقق حقوق شهروندی، هم مسئولان و هم شهروندان باید مشارکت لازم را داشته باشند.

۸- منابع

- سجادی، ژ. واحدی یگانه، ف (۱۳۹۷) بررسی و سنجش میزان آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی و قوانین شهری باهدف دستیابی به زندگی شایسته (مطالعه موردی: شهر سنندج) نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، شماره ۹، ص ۲۲ - 1.
- صفایی پور، م. ملایی، س. آدینه‌وند، ع (۱۳۹۵) مفهوم شهروندی (چالش‌ها و موانع قانونی پیش رو در ایران) کتاب سمینار رسانه و آموزش شهروندی، اداره کل آموزش‌های شهروندی شهرداری تهران، ص ۲۴ - 8.
- علی‌دادی سلیمانی، ح. حاجی کرم رعیت، م (۱۳۹۹) بررسی حقوق شهروندی و میزان آگاهی شهروندان (مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران)، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، دوره ۸، شماره ۳۱، ص ۹۰ - 79.
- محمدی، ج. تبریزی، ن (۱۳۹۶) آگاهی‌های عمومی به حقوق شهروندی قوانین شهری (مورد مطالعه: گروه سنی ۲۰ تا ۳۵ سال شهرهای ساری، بابل، امل و قائم‌شهر، فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی، شماره ۱، ص ۱۹۰ - 175.
- نجات حسینی، م (۱۳۹۳) شهروندی شهری، از نظریه تا سیاست شهری و تجربه فرهنگی، دانشنامه علوم اجتماعی، دوره اول، شماره سوم، ص ۱۶۰ - ۱۳۳.
- Bezmez, Dikmen (2016) Urban Citizenship: The Right to the City and Politics of Disability in Istanbul, International Journal of Urban and Regional Research, Vol.37, Issue.1: 93-114.
- Butler, et al, A Theoretical model and framework for understanding Knowledge Management System Implementation, Journal of Organizational and End User Computing, Vol.19, No.4, 2017.
- Mann, P.H (1965) An Approach to Urban Sociology, Routledge & Kegan Paul.
- Sastry, K.R, Participation, Connotation and Contact, Asia-Pacific Journal of Rural Development, Vol.1, No.1, pp. 12-19, 2007.
- Vitermark, J et al., (2015) Reinventing Multiculturalism: Urban Citizenship and the Negotiation of Ethnic Diversity in Amsterdam, International Journal of Urban and Regional Research, Vol.29, Issue.3: 622-640.
- Webber, Melvin.M, 2012, the urban place and non place urban realm, university of Pennsylvania.

Assessing and evaluating the level of awareness of Chabahar citizens about urban rights and laws

Raising the public awareness of the inhabitants of a city about the rights and laws of the city is one of the important factors that must be considered to achieve a sustainable and desirable city. Citizens' awareness leads them to achieve the right that society considers for them. Urban laws and regulations can be considered as one of the most important connection points between urban management and citizens. In other words, the actors, the main elements of urban management in the light of urban laws and regulations, while defining the role for themselves and other members, can involve citizens in managing affairs. In this study, the aim is to identify the level of awareness of the residents of Chabahar city about the rights and laws of the city. Based on the research data, the level of this awareness among the residents of the city was described. The research method is descriptive-analytical. The statistical sample size was estimated to be 382 using the Cochran's formula. Out of 382 distributed questionnaires, 82 questionnaires were excluded due to distorted information and analysis was performed on 300 questionnaires. The field data collection tool was a researcher-made questionnaire that was designed in 21 items. The reliability of the questionnaire was measured by calculating Cronbach's alpha and calculating the combined reliability coefficient (cr).

Keywords: Public Awareness, Urban Rights and Laws, Citizens, Chabahar City.